

Regeringskansliet
Miljö- och energidepartementet
103 33 Stockholm

Miljömålsberedningens delbetänkande Ett klimatpolitiskt ramverk (SOU 2016:21)

Ert dnr M2016/00703/K1

Jordbruksverket har fått möjlighet att lämna synpunkter på ovan nämnda betänkande.

Jordbruksverket har regeringens uppdrag att arbeta för en hållbar utveckling inom jordbruksområdet, fiskeområdet och därtill knuten landsbygdsutveckling.

Yttrandet är begränsat till de frågor som berör våra ansvarsområden.

Den globala utmaningen och Sveriges ansvar

Miljömålsberedningen anser att Sverige ska fortsätta bedriva en ambitiös och långsiktig hållbar nationell klimatpolitik trots att vår andel av de globala utsläppen är mycket liten. En sådan ambition kan ge fördelar och möjligheter för företag och för landet som helhet. Jordbruksverket ställer sig bakom denna ambition.

Globalt beräknas livsmedelsproduktionen stå för nästan en fjärdedel av växthusgasutsläppen. Det svenska jordbruket står givetvis för en mycket liten del av detta. Beredningens ambition skulle inom jordbruksområdet innebära att svenskt jordbruk tillsammans med svensk forskning arbetade för innovationer inom klimatområdet. Detta skulle inte bara leda till att den nationella produktionen minskade sina växthusgasutsläpp utan också att de lösningar som kan komma att utvecklas i Sverige kunde exporteras till betydligt större marknader. Jordbruksverket ställer sig bakom även denna ambition. Svenskt jordbruk ligger långt framme när det gäller teknikanvändning samt hållbarhetsarbete. Svensk forskning och utveckling har stora möjligheter att hålla hög internationell klass.

En grundförutsättning för beredningens ställningstaganden är att världen ställer om i riktning mot de mål som formulerades gemensamt i Parisavtalet. Sverige och Europa antas därmed inte vara ensamma om att ställa om – konkurrensutsatt industri förväntas utsättas för styrning mot minskade utsläpp av växthusgaser på samtliga viktiga marknader. Jordbruksverket vill framhålla att denna grundförutsättning är mycket viktig. Svenska jordbruksföretag konkurrerar på en världsmarknad där konsumenterna endast i mycket låg utsträckning betalar för mervärden inom klimatområdet.

Ett långsiktigt mål till 2045

Beredningens förslag är att senast år 2045 ska Sverige inte ha några nettoutsläpp av växthusgaser till atmosfären, för att därefter uppnå negativa utsläpp. Målet innebär en tidigareläggning och precisering av den tidigare visionen om netto-noll-utsläpp till 2050. Jordbruksverket har tidigare lämnat ett underlag till arbetet med Färdplan 2050 om jordbrukets möjligheter att minska sina utsläpp. Det går inte att bedöma hur ett tidigareläggande med just fem år påverkar jordbrukssektorn eller det globala klimatet. Osäkerheterna med sådana prognoser är alltför stora. Ett politiskt beslut om ett tidigareläggande kan dock ha ett signalvärde mot bakgrund av ambitionerna i Parisavtalet samt för att förstärka bilden av Sverige som ett land med höga ambitioner inom hållbarhetsområdet.

Miljömålsberedningen bedömer att målet bör gälla utsläpp från alla verksamheter i Sverige. Utsläppen som orsakas av vår konsumtion exkluderas dock då vi har begränsad rådighet över utsläpp som orsakas av verksamhet i andra länder. Beredningen pekar samtidigt på vikten av att i enlighet med generationsmålet utveckla åtgärder och strategier för att motverka utsläpp från konsumtionen. Jordbruksverket tillstyrker beredningens bedömning. Vi håller med om att det inte är lämpligt att förbinda sig att minska utsläppen i verksamheter som vi inte har rådighet över. Samtidigt instämmer vi i att arbetet med att minska utsläpp orsakade av vår konsumtion är viktigt. Vidare menar vi att jordbrukets förutsättningar behöver beaktas när det långsiktiga målet ska omsättas i konkreta åtgärder. En omställning av svensk livsmedelsproduktion får inte leda till försämrad konkurrenskraft. Flera produktionsgrenar inom svenskt jordbruk lider redan idag av sviktande konkurrenskraft och det finns en risk att produktionen kommer avta även under nuvarande konkurrensförhållanden. Om konkurrenskraften försämras ytterligare kommer mer produktion att flytta utomlands, vilket troligtvis leder till att klimatavtrycket blir negativt.

Förslag om ett klimatpolitiskt råd, klimatlag samt ett utvecklat planerings- och uppföljningssystem

Miljömålsberedningen föreslår ett antal förändringar i hur styrningen inom klimatområdet ska ske. Detta gör man mot bakgrund av att det funnits en bristande tydlighet och att det saknats kontinuitet och helhetssyn i hur styrningen inom klimatområdet bedrivits.

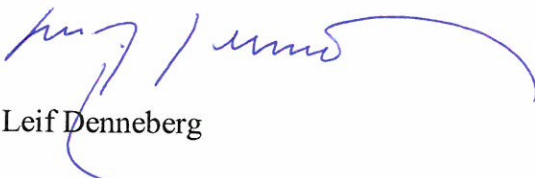
Jordbruksverket instämmer i huvudsak i beredningens analys av behoven av förändringar. Jordbruksverket tillstyrker därför beredningens förslag om ett utvecklat planerings- och uppföljningssystem men vill samtidigt framhålla att ett sådant system är möjligt att inrätta i det redan befintliga miljömålssystemet.

Jordbruksverket instämmer i beredningens bedömning att det klimatpolitiska rådet kan vara en värdefull "second opinion", som beredningen uttrycker det, enligt samma upplägg som för det finanspolitiska rådet. Det finanspolitiska rådet sägs vara en framgång men Jordbruksverket noterar att det inte varit föremål för utvärdering. Jordbruksverket anser att funktionen behövs, men att uppgiften att ge regeringen det tvärsektoriella perspektiv som krävs av klimatfrågan också skulle kunna utföras genom tydliga regeringsuppdrag till berörda myndigheter och hanteras inom Miljömålsrådet. Det bör också påpekas att det finns fler miljöfrågor och miljömål som kräver ett sådant tvärsektoriellt perspektiv.

Miljö kvalitetsmålet om Ett rikt odlingslandskap är ett exempel då måluppfyllelsen av detta förutsätter att det är attraktivt att bo och verka på landsbygden.

Beredningen föreslår också ett införande av en klimatlag som ska stärka förutsättningarna för regeringen att bedriva ett fortsatt effektivt klimatpolitiskt arbete. Beredningen bedömer att en sådan lag också kan ha ett stort signalvärde. Vi menar dock att lagen inte kan garantera att frågan prioriteras framöver. Lagar kan upphävas och genomförandet av klimatpolitiken kommer att kräva en politisk vilja på fler nivåer än på nationell nivå. Jordbruksverket anser därför att beslutet om att införa en klimatlag i huvudsak handlar om vilken vikt man lägger vid signalvärdet. Framför allt handlar det om vilken positiv margineffekt klimatlagen kommer att ha i jämförelse med arbetet inom det redan existerande miljö kvalitetsmålet Begränsad klimatpåverkan. Jordbruksverket vill dock betona att miljömålssystemet är unikt i ett internationellt perspektiv och att man inte bör underskatta uppslutningen och engagemanget som redan finns kring miljömålen.

I detta ärende har generaldirektören Leif Denneberg beslutat. Frida Edström har varit föredragande. I den slutliga handläggningen har också tf. chefsjuristen Anders Swahnberg, Harald Svensson, Olof Johansson, Else-Marie Mejersjö, Martin Sjödahl, Tobias Markensten och Stina Fritjofsson deltagit.



Leif Denneberg



Frida Edström

Jordbruksverket skickar kopia för kännedom till Näringsdepartementet